

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2023/682**z dnia 16 marca 2023 r.****w sprawie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót i przyspieszonych powrotów podczas wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292, a także mając na uwadze, co następuje:

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej zobowiązuje Unię i państwa członkowskie do szanowania się wzajemnie i udzielania sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Traktatów.
- (2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE ⁽¹⁾ określa wspólne normy i procedury, które mają być stosowane przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.
- (3) 12 września 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący przekształcenia dyrektywy 2008/115/WE, skracając czas trwania procedur powrotu, zapewniając lepsze powiązanie między procedurami azylowymi i powrotowymi oraz skuteczniejsze stosowanie środków zapobiegających ucieczkom, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).
- (4) Nowy pakt o migracji i azylu ⁽²⁾ ma na celu – w ramach kompleksowego podejścia do zarządzania migracją – ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów, łączącego silniejsze struktury wewnątrz Unii ze skuteczniejszą współpracą z państwami trzecimi w zakresie powrotów i readmisji. W podejściu tym połączono wszystkie polityki w dziedzinie migracji, azylu, integracji i zarządzania granicami, uznając, że ogólna skuteczność zależy od postępów we wszystkich obszarach. Szybszy i płynny proces migracji oraz silniejsze zarządzanie polityką w zakresie migracji i granic, współpraca z państwami trzecimi, w tym w zakresie wdrażania unijnych umów i ustaleń o readmisji, w oparciu o nowoczesne systemy informatyczne i wsparcie ze strony odpowiednich agencji UE, będą czynnikiem sprzyjającym skuteczniejszemu i trwalszemu procesowi powrotu.
- (5) Rada Europejska konsekwentnie podkreślała znaczenie jednolitej, kompleksowej i skutecznej polityki Unii w zakresie powrotów i readmisji, wzywając do podjęcia szybkich działań w celu zapewnienia skutecznych powrotów z Unii dzięki przyspieszeniu procedur powrotu. Rada Europejska zwróciła się również do państw członkowskich o wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót ⁽³⁾.
- (6) W komunikacie Komisji z dnia 10 lutego 2021 r. pt. „Wzmocnienie współpracy w zakresie powrotów i readmisji w ramach sprawiedliwej, skutecznej i kompleksowej unijnej polityki migracyjnej” ⁽⁴⁾ zidentyfikowano przeszkody, które utrudniają skuteczne powroty, i wskazano, że do ich przezwyciężenia potrzebne są ulepszone procedury, które ograniczają rozdrobnienie wynikające z rozbieżnych podejść krajowych, a także ściślejsza współpraca i wzmocniona solidarność między wszystkimi państwami członkowskimi. Mechanizm oceny i monitorowania dorobku Schengen ustanowiony rozporządzeniem Rady (UE) 2022/922 ⁽⁵⁾ oraz informacje zgromadzone za pośrednictwem Europejskiej Sieci Migracyjnej ⁽⁶⁾ ustanowionej decyzją Rady 2008/381/WE umożliwiły kompleksową ocenę sposobu wdrażania unijnej polityki powrotowej przez państwa członkowskie oraz określenie istniejących luk i przeszkód.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98).

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący nowego paktu o migracji i azylu (COM(2020) 609 final).

⁽³⁾ Konkluzje Rady Europejskiej z 9 lutego 2023 r. (EUCO 1/23).

⁽⁴⁾ COM(2021) 56 final.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/922 z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie ustanowienia i funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (UE) nr 1053/2013 (Dz.U. L 160 z 15.6.2022, s. 1).

⁽⁶⁾ Decyzja Rady 2008/381/WE z dnia 14 maja 2008 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Sieci Migracyjnej (Dz.U. L 131 z 21.5.2008, s. 7).

- (7) W związku z utrzymującymi się wyzwaniami w dziedzinie powrotów oraz w oczekiwaniu na zakończenie negocjacji ustawodawczych, w szczególności w sprawie wniosku dotyczącego przekształcenia dyrektywy 2008/115/WE, zaleca się podjęcie dodatkowych działań umożliwiających dalszą poprawę skutecznego i wydajnego stosowania obowiązujących ram prawnych.
- (8) Zalecenie Komisji (UE) 2017/432 ⁽⁷⁾, w którym zaleca się szereg środków i działań mających na celu zwiększenie skuteczności powrotów podczas wdrażania dyrektywy 2008/115/WE, pozostaje aktualne i powinno nadal stanowić wytyczne dla państw członkowskich w zakresie szybszego procesu powrotu. Zalecenie (UE) 2017/432 włączono do zalecenia Komisji (UE) 2017/2338 ⁽⁸⁾, co umożliwiło ciągłą ocenę jego wdrażania w ramach mechanizmu oceny i monitorowania dorobku Schengen.
- (9) Wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót – jako krok w kierunku wspólnego unijnego systemu powrotów – może ułatwić i przyspieszyć procesy powrotu w państwie członkowskim odpowiedzialnym za powrót oraz zacieśnić współpracę i wzajemne zaufanie pomiędzy państwami członkowskimi, aby dalej zbliżać polityki państw członkowskich w zakresie zarządzania migracją. Wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót wydanych wcześniej w innym państwie członkowskim może również przyczynić się do powstrzymania migracji nieuregulowanej i zmniejszać do niedozwolonego wtórnego przemieszczania się w obrębie Unii. Dyrektywa Rady 2001/40/WE ⁽⁹⁾ określa ramy wzajemnego uznawania. Ramy te uzupełniono decyzją Rady 2004/191/WE ⁽¹⁰⁾ określającą kryteria i uzgodnienia praktyczne dotyczące rekompensaty dysproporcji finansowych wynikających ze stosowania dyrektywy 2001/40/WE, poprzedzającą znaczną część wsparcia, które od tego czasu opracowano na poziomie Unii. Postępy w zakresie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót należy również uwzględnić w toczących się dyskusjach na temat wniosku Komisji dotyczącego przekształcenia dyrektywy 2008/115/WE.
- (10) Dotychczasowy brak ogólnounijnego systemu wskazującego, czy zatrzymany obywatel państwa trzeciego podlega już decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie, utrudnia korzystanie z zasady wzajemnego uznawania.
- (11) Od 7 marca 2023 r., kiedy zaczęto stosować rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 ⁽¹¹⁾, państwa członkowskie są zobowiązane niezwłocznie po wydaniu decyzji nakazującej powrót dokonać wpisu dotyczącego powrotu w Systemie Informacyjnym Schengen. Za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen państwa członkowskie mogą teraz natychmiast sprawdzić, czy obywatel państwa trzeciego zatrzymany przez właściwy organ podlega już decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie.
- (12) Wartość dodana tej nowej funkcji w Systemie Informacyjnym Schengen zależy od aktywnego wykorzystywania wpisów dotyczących powrotu i podejmowania odpowiednich działań następczych w związku z tymi wpisami, w tym przez wzajemne uznawanie decyzji nakazującej powrót wydanej wcześniej przez inne państwo członkowskie. Może to znacznie przyspieszyć proces powrotu i zwiększyć jego skuteczność, zwłaszcza gdy powrót może być wykonany natychmiast, np. w przypadku gdy upłynął termin dobrowolnego wyjazdu wyznaczonego w decyzji nakazującej powrót przez wydające państwo członkowskie i gdy wyczerpano środki odwoławcze od takiej decyzji.
- (13) Specjalne finansowanie w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji ⁽¹²⁾ będzie wspierać wdrażanie niniejszego zalecenia, a w szczególności wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót przez państwa członkowskie. Właściwe agencje UE powinny ponadto zapewnić praktyczne i operacyjne wsparcie we wdrażaniu niniejszego zalecenia.

⁽⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2017/432 z dnia 7 marca 2017 r. w sprawie zapewnienia większej skuteczności powrotów przy wdrażaniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE (Dz.U. L 66 z 11.3.2017, s. 15).

⁽⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2017/2338 z dnia 16 listopada 2017 r. ustanawiające wspólny „Podręcznik dotyczący powrotów” przeznaczony do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami (Dz.U. L 339 z 19.12.2017, s. 83).

⁽⁹⁾ Dyrektywa Rady 2001/40/WE z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydalaniu obywateli państw trzecich (Dz.U. L 149 z 2.6.2001, s. 34).

⁽¹⁰⁾ Decyzja Rady 2004/191/WE z dnia 23 lutego 2004 r. określająca kryteria oraz uzgodnienia praktyczne dotyczące rekompensaty dysproporcji finansowych wynikających ze stosowania dyrektywy Rady 2001/40/WE w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydalaniu obywateli państw trzecich (Dz.U. L 60 z 27.2.2004, s. 55).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 1).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1).

- (14) Głównym wyzwaniem strukturalnym utrudniającym skuteczniejszy proces powrotu są przeszkody we współpracy i komunikacji między organami krajowymi odpowiedzialnymi za procedury azylowe i powrotowe. Wszystkie właściwe organy państw członkowskich zaangażowane na różnych etapach procesu powrotu powinny ściśle współpracować i koordynować działania.
- (15) Ścisłe powiązania między procedurami azylowymi i powrotowymi oraz szybkie procedury na granicach zewnętrznych państw członkowskich mogą znacznie zwiększyć skuteczność powrotów. W przypadku gdy odstępstwo od stosowania dyrektywy 2008/115/WE na podstawie art. 2 ust. 2 lit. a) nie ma zastosowania, konieczne jest przyspieszenie – w zakresie obecnych ram prawnych – w szczególności skutecznego powrotu obywateli państw trzecich, których wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony, oraz w przypadkach mających miejsce w pobliżu granicy zewnętrznej państw członkowskich poprzez szybszy proces powrotu, pod warunkiem zapewnienia poszanowania praw podstawowych tych osób podczas całego procesu powrotu.
- (16) W art. 3 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1860 przewiduje się możliwość niewprowadzania do Systemu Informacyjnego Schengen wpisów dotyczących powrotu, jeśli decyzja nakazująca powrót jest wydawana na granicy zewnętrznej państwa członkowskiego i jest natychmiast wykonywana. Niemniej jednak art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1860 zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia niezwłocznego wprowadzania wpisów do Systemu Informacyjnego Schengen, jeżeli powrót nie został wykonany natychmiast z granic zewnętrznych.
- (17) Aby motywować i zachęcać do dobrowolnych powrotów, można wykorzystać możliwości przewidziane w dyrektywie 2008/115/WE i rozważyć odstąpienie od wydania zakazu wjazdu w odniesieniu do obywateli państw trzecich, którzy współpracują z organami i uczestniczą w programie wspomaganych dobrowolnych powrotów i reintegracji, bez uszczerbku dla obowiązków określonych w art. 11 ust. 1 dyrektywy 2008/115/WE. W takich przypadkach państwa członkowskie przedłużają w razie potrzeby termin dobrowolnego wyjazdu, zgodnie z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2008/115/WE.
- (18) Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skuteczności wspólnego unijnego systemu powrotów ma zapobieganie ucieczkom i niedozwolonemu przemieszczaniu się w obrębie Unii. Potrzebne jest kompleksowe podejście, przewidujące kluczowe narzędzia oceny ryzyka ucieczki i zapobiegania mu, aby ułatwić i usprawnić ocenę tego ryzyka w indywidualnych przypadkach, wzmocnić stosowanie skutecznych alternatyw dla zatrzymania oraz zapewnić wystarczającą liczbę miejsc w ośrodkach detencyjnych – w przypadku gdy zatrzymanie jest stosowane jako środek ostateczny i przez możliwie najkrótszy okres zgodnie z art. 15 dyrektywy 2008/115/WE.
- (19) Na potrzeby wdrażania niniejszego zalecenia dostępne jest wsparcie na poziomie Unii, np. przez koordynatora UE ds. powrotów i sieć wysokiego szczebla ds. powrotów, która kieruje się strategią operacyjną w zakresie powrotów. Wsparcie operacyjne jest również dostępne za pośrednictwem właściwych agencji Unii, w szczególności Fronteksu, Agencji Unii Europejskiej ds. Azyłu i Agencji Praw Podstawowych.
- (20) Krajowe organy ds. powrotów są częścią Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, która jest odpowiedzialna za zapewnienie skutecznego wdrażania europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami. Frontex odgrywa centralną rolę jako organ operacyjny wspólnego unijnego systemu powrotów i zapewnia państwom członkowskim pomoc na wszystkich etapach procesu powrotu w ramach swojego mandatu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 ⁽¹³⁾.
- (21) Niniejsze zalecenie powinno być skierowane do wszystkich państw członkowskich związanych dyrektywą 2008/115/WE.
- (22) Państwa członkowskie zachęca się do poinstruowania swoich organów krajowych właściwych do wykonywania zadań związanych z powrotami, by przy wykonywaniu swoich obowiązków stosowały niniejsze zalecenie.
- (23) Niniejsze zalecenie jest zgodne z prawami podstawowymi i zasadami uznanymi w Karcie. Niniejsze zalecenie zapewnia w szczególności pełne poszanowanie godności ludzkiej i stosowanie art. 1, 4, 14, 18, 19, 21, 24 i 47 Karty i musi być odpowiednio wdrożone,

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót

- 1) W celu ułatwienia i przyspieszenia procesu powrotu państwo członkowskie odpowiedzialne za powrót nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego powinno wzajemnie uznawać wszelkie decyzje nakazujące powrót wydane wcześniej tej samej osobie przez inne państwo członkowskie, chyba że skutek takiej decyzji nakazującej powrót został zawieszony. W tym celu państwa członkowskie powinny:
 - a) w pełni wykorzystywać informacje wymieniane za pośrednictwem wpisów dotyczących powrotów w Systemie Informacyjnym Schengen określonych w rozporządzeniu (UE) 2018/1860;
 - b) zapewniać, by odciski palców były dostępne do celów umieszczenia we wpisie zgodnie z art. 4 rozporządzenia (UE) 2018/1860;
 - c) systematycznie sprawdzać w zautomatyzowanym systemie identyfikacji daktyloskopijnej Systemu Informacyjnego Schengen, czy w odniesieniu do nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego istnieje w Systemie Informacyjnym Schengen wpis dotyczący powrotu;
 - d) zapewnić, by krajowe organy odpowiedzialne za powroty ściśle współpracowały z krajowym biurem SIRENE, z uwagi na jego rolę ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861⁽¹⁴⁾ oraz jego rolę w wymianie informacji zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860;
 - e) współpracować i w razie potrzeby wymieniać informacje uzupełniające, aby ułatwić uznanie i wykonanie decyzji nakazującej powrót;
 - f) zbadać sytuację danego obywatela państwa trzeciego – po wysłuchaniu tej osoby – w celu zapewnienia zgodności z prawem krajowym i art. 5 dyrektywy 2008/115/WE, przed uznaniem decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie i przed wydaleniem. W szczególności w przypadku dzieci wykonujące państwo członkowskie powinno zapewnić należyte uwzględnienie najlepszego interesu dziecka;
 - g) powiadomić na piśmie danego obywatela państwa trzeciego o uznaniu wydanej przez inne państwo członkowskie decyzji nakazującej powrót, której ta osoba podlega. W powiadomieniu należy ponownie podać uzasadnienie faktyczne i prawne przedstawione w decyzji nakazującej powrót oraz informacje na temat dostępnych środków odwoławczych;
 - h) niezwłocznie poinformować państwo członkowskie, które wydało decyzję nakazującą powrót, o wydaleniu danego obywatela państwa trzeciego, tak aby państwo to mogło zaktualizować wpis w Systemie Informacyjnym Schengen zgodnie z art. 24 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2018/1861.

Przyspieszone powroty

- 2) W celu przyspieszenia procedur powrotu państwa członkowskie powinny ustanowić ścisłą współpracę między organami odpowiedzialnymi za decyzje o zakończeniu legalnego pobytu a organami odpowiedzialnymi za wydawanie decyzji nakazujących powrót, w tym regularną wymianę informacji i współpracę operacyjną, w oparciu o zintegrowane i skoordynowane podejście zalecane w zaleceniu (UE) 2017/432.
- 3) Aby zapewnić terminową dostępność informacji na temat tożsamości i sytuacji prawnej obywateli państw trzecich, których dotyczy decyzja nakazująca powrót, niezbędnych do monitorowania indywidualnych przypadków i podejmowania w związku z nimi działań następczych, a także aby stworzyć i zachować krajowy obraz sytuacji w zakresie powrotów, państwa członkowskie są proszone o niezwłoczne ustanowienie kompleksowego informatycznego systemu zarządzania sprawami dotyczącymi powrotów, opartego na modelu opracowanym przez Frontex na podstawie art. 48 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) 2019/1896. Państwa członkowskie powinny również w pełni wykorzystywać systemy zarządzania sprawami dotyczącymi readmisji wprowadzone w celu wspierania wdrażania umów lub uzgodnień o readmisji z państwami trzecimi.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz zmiany i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 (Dz.U. L 312 z 7.12.2018, s. 14).

- 4) Aby zapewnić, by po decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej szybko następowały procedury powrotu, państwa członkowskie powinny:
 - a) ustanowić bezpośredni i standardowy kanał komunikacyjny między organami ds. azylu a organami ds. powrotów umożliwiającą sprawną koordynację między obiema procedurami;
 - b) wydać – w tym samym akcie lub w odrębnych aktach w tym samym czasie lub bezpośrednio po nim – decyzję nakazującą powrót i decyzję o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wykorzystując jak najlepiej możliwość, o której mowa w art. 6 ust. 6 dyrektywy 2008/115/WE;
 - c) zapewnić możliwość wniesienia odwołania od decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i od decyzji nakazującej powrót w tym samym czasie i do tego samego sądu lub możliwość odwołania się od obu decyzji w tym samym terminie;
 - d) zapewnić automatyczne zawieszenie wykonania decyzji nakazujących powrót w trakcie procedury odwoławczej wyłącznie w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia zgodności z art. 19 ust. 2 i art. 47 Karty;
 - e) podjąć kroki, aby zapewnić możliwość skorzystania ze środka odwoławczego z państwa trzeciego, w szczególności poprzez odpowiednią reprezentację prawną i wykorzystanie innowacyjnych narzędzi, takich jak wideokonferencje, pod warunkiem przestrzegania prawa do skutecznego środka odwoławczego i art. 5 dyrektywy 2008/115/WE.
- 5) Aby zapewnić szybsze powroty w pobliżu granic zewnętrznych, państwa członkowskie powinny:
 - a) utworzyć mobilne zespoły wsparcia skupiające wszystkie właściwe organy odpowiedzialne za dobrowolne i przymusowe powroty oraz odpowiednie służby wspierające obejmujące tłumaczy ustnych, opiekę zdrowotną, doradztwo prawne i pracowników socjalnych;
 - b) w pobliżu strefy granic zewnętrznych utworzyć odpowiednie obiekty (w szczególności dla dzieci i rodzin), w których można by lokuwać obywateli państw trzecich oczekujących na powrót z poszanowaniem godności ludzkiej i praw podstawowych zapisanych w Karcie, w tym prawa do życia prywatnego i rodzinnego oraz niedyskryminacji;
 - c) w stosownych przypadkach w pełni wykorzystywać procedury przyspieszone przewidziane w umowach o readmisji zawartych między Unią lub państwami członkowskimi a państwami trzecimi, przy jednoczesnym poszanowaniu gwarancji proceduralnych, w szczególności zgodnie z art. 47 Karty;
 - d) wprowadzić – zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2018/1860 – do Systemu Informacyjnego Schengen wpis dotyczący powrotu, jeżeli powrotu nie można przeprowadzić natychmiast.
- 6) Państwa członkowskie powinny opierać się na wsparciu zapewnianym przez Frontex i w pełni to wsparcie wykorzystywać, w tym wsparcie operacyjne dla organów krajowych, pomoc w identyfikacji osób powracających i uzyskiwaniu dokumentów podróży, organizację operacji powrotowych oraz wsparcie na rzecz dobrowolnego wyjazdu i reintegracji.

Zachęty do dobrowolnego powrotu

- 7) Aby nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zachęcić do dobrowolnego powrotu, państwa członkowskie powinny ustanowić struktury doradztwa w zakresie powrotów i reintegracji, aby jak najwcześniej zapewnić im informacje i wskazówki oraz ukierunkować ich na program wspomaganego dobrowolnego powrotu i reintegracji. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby informacje na temat powrotu były również przekazywane w trakcie procedury azylowej, ponieważ powrót jest możliwym wynikiem tej procedury w przypadku odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 8) Państwa członkowskie powinny ponadto:
 - a) rozważyć odstąpienie od wydawania zakazu wjazdu obywatelom państw trzecich, którzy współpracują z właściwymi organami i którzy przystępują do programu wspomaganego dobrowolnego powrotu i reintegracji, bez uszczerbku dla art. 11 ust. 1 dyrektywy 2008/115/WE; w takich przypadkach państwa członkowskie powinny w razie potrzeby przedłużyć termin dobrowolnego wyjazdu, zgodnie z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2008/115/WE;

- b) zapewnić łatwo dostępną i praktycznie operacyjną procedurę występowania przez obywatela państwa trzeciego z wnioskiem o cofnięcie, zawieszenie lub skrócenie zakazu wjazdu w przypadkach, w których obywatel państwa trzeciego podlegający zakazowi wjazdu opuścił terytorium państwa członkowskiego w terminie wyznaczonym na dobrowolny wyjazd, w pełni przestrzegając decyzji nakazującej powrót, zgodnie z art. 11 ust. 3 dyrektywy 2008/115/WE.

Kompleksowe podejście do problemu ucieczek

- 9) W celu ustanowienia usprawnionego i skoordynowanego procesu państwa członkowskie powinny wprowadzić kompleksowe podejście obejmujące następujące podstawowe narzędzia oceny ryzyka ucieczki i zapobiegania mu:
- a) obiektywne kryteria oceny istnienia ryzyka ucieczki w każdym indywidualnym przypadku;
 - b) skuteczne alternatywy dla zatrzymania odpowiadające różnym poziomom ryzyka ucieczki i indywidualnym okolicznościom;
 - c) zatrzymanie stosowane w ostateczności i na możliwie najkrótszy okres zgodnie z art. 15 dyrektywy 2008/115/WE i art. 6 Karty.
- 10) Aby móc ocenić, czy w indywidualnym przypadku istnieją powody pozwalające sądzić, że obywatel państwa trzeciego objęty procedurami powrotu może uciec w rozumieniu art. 3 pkt 7 dyrektywy 2008/115/WE, państwa członkowskie powinny wprowadzić do ustawodawstwa krajowego obiektywne okoliczności i kryteria, o których mowa odpowiednio w pkt 15 i 16 zalecenia (UE) 2017/432. Państwa członkowskie powinny przewidzieć szeroki zakres alternatyw dla zatrzymania, które skutecznie zapobiegają ucieczce nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich i są ukierunkowane na indywidualną sytuację danych osób. Państwa członkowskie powinny wprowadzić odpowiednie procedury pozwalające zapewnić, by obywatele państw trzecich przestrzegali takich środków. Należy przewidzieć skuteczne, ale mniej represyjne niż zatrzymanie środki, które mogą obejmować:
- a) obowiązek regularnego zgłaszania się do właściwych organów, z regularnością od 24 godzin do raz w tygodniu, w zależności od poziomu ryzyka ucieczki;
 - b) obowiązek oddania właściwym organom paszportu, dokumentu podróży lub dokumentu tożsamości;
 - c) obowiązek przebywania w wyznaczonym przez organy miejscu, takim jak prywatne mieszkanie, schronisko lub specjalny ośrodek;
 - d) obowiązek zgłaszania właściwym organom adresu miejsca zamieszkania, w tym wszelkich zmian takiego adresu;
 - e) złożenie odpowiedniej gwarancji finansowej;
 - f) wykorzystanie innowacyjnych technologii.
- 11) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby liczba miejsc w ośrodkach detencyjnych była zgodna z rzeczywistymi potrzebami, biorąc pod uwagę liczbę nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, wobec których wydano decyzję nakazującą powrót, oraz szacunkową liczbę takich osób, które mają zostać odesłane w perspektywie średnio-terminowej.

Wdrażanie, monitorowanie i kontrola

- 12) Wdrażając niniejsze zalecenie, państwa członkowskie powinny opierać się na całym wsparciu udzielanym na szczeblu Unii i je w pełni wykorzystywać; w tym:
- a) wsparcie unijnego koordynatora ds. powrotów i sieci wysokiego szczebla ds. powrotów;
 - b) wsparcie ze strony właściwych agencji unijnych, w szczególności Fronteksu, Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu, eu-LISA i Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej;
 - c) wiedzę fachową i informacje gromadzone i wymieniane w ramach unijnych sieci i grup zajmujących się kwestiami powrotów.
- 13) Do celów monitorowania wdrażania niniejszego zalecenia wzywa się państwa członkowskie, by składały Komisji roczne sprawozdania obejmujące m.in. liczbę wzajemnie uznawanych decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwa członkowskie.

Sporządzono w Brukseli dnia 16 marca 2023 r.

W imieniu Komisji
Ylva JOHANSSON
Członek Komisji
